

Aan: het college van B&W van de gemeente Groningen
Betreft: vragen ex art. 38 RvO over herinnering aan weggevoerde Joden bij
hoofdstation en spoorlijn Haren

Groningen, 19 september 2019

Geacht College,

Het is belangrijk de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog te blijven gedenken. Niet alleen om te blijven herinneren wat er gebeurde, maar ook omdat kennis van de geschiedenis ons leert dat dergelijke verschrikkingen nooit meer mogen gebeuren. Omdat steeds minder mensen in leven zijn die de oorlog hebben meegemaakt, is het ook belangrijk om zichtbare markeringen te hebben die helpen die herinnering levend te houden.

Tot de bezetting door de nazi's kende Groningen een grote Joodse gemeenschap. Zo'n 2500 Joodse Groningers zijn in de oorlogsjaren weggevoerd en vermoord in vernietigingskampen. De moord op Joodse Groningers wordt al lang herdacht met het prachtige monument van Edu Waskowski aan de verlengde Hereweg.

Het wegvoeren van Joodse Groningers vond vanaf 1942 plaats, toen eerst in juli een groot deel al was weggevoerd en in oktober een razzia volgde waarna vrijwel alle Joodse inwoners op transport waren gezet. De laatste Joodse inwoners verdwenen in december 1943 uit Groningen. Na de oorlog kwamen minder dan 200 Joodse Groningers terug uit onderduik en de vernietigingskampen.

Vrijwel alle Groninger Joden zijn weggevoerd via het Hoofdstation. Daarmee is het Hoofdstation een belangrijke plek voor de herinnering aan de verschrikkingen van de jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog in de stad Groningen. Vooralsnog kent het Hoofdstation enkel een herinneringsplaquette van de in de Tweede Wereldoorlog gevallen Groninger NS-medewerkers.

Het is belangrijk om blijvend aandacht te houden voor de systematische uitroeiing van de Joden, ook in Groningen. De plek van het station heeft daar een belangrijke rol in gespeeld en daarom zou het goed zijn als op die plek aan voor die herinnering en het gedenken ervan ruimte is. In de vorm van een monument, een plaquette of een verbeelding.

De stichting Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) heeft eerder in samenspraak met herinneringscentrum Kamp Westerbork en de Stichting 4 en 5 mei het idee geopperd

om een dergelijke plek van herinnering tot stand te brengen op het Groninger Hoofdstation.

Het Hoofdstation wordt zeer binnenkort grondig aangepakt, verbouwd en aangepast. Zeer binnenkort zal de Stuurgroep Spoorzone de aanbesteding definitief gunnen aan een uitvoeringscombinatie. Het zou mooi zijn als bij de heropening van het Hoofdstation in 2023 ook het duistere gedeelte van de geschiedenis van het station een gepaste vorm een plaats van herdenking krijgt.

1. Is het college met ons van mening dat het goed zou zijn als op het Groninger Hoofdstation de herinnering aan het wegvoeren van de Joodse Groningers zichtbaar wordt gemaakt door middel van een monument, een plaquette of op een andere manier, gezien het feit dat juist vanaf die plek vrijwel alle Joodse Groningers zijn weggevoerd?
2. Is het college bekend met het initiatief van het OVGC en hun partners? Is het college bereid dit initiatief te ondersteunen en het helpen realiseren?
3. Ziet het college mogelijkheden dat een dergelijke herinneringsplek tegelijk met de heropening van het Hoofdstation gerealiseerd kan zijn?
4. Is het college bereid om zich in te spannen voor de totstandkoming van een dergelijke herinneringsplek op het Groninger Hoofdstation, al dan niet in samenspraak met de andere partners in het project Groninger Spoorzone en al dan niet binnen de aanbesteding Station die binnenkort definitief gemaakt gaat worden?

De spoorlijn waarlangs de Joden uit Kamp Westerbork naar de vernietigingskampen in het Oosten werden getransporteerd loopt over het grondgebied van de voormalige gemeente Haren, nu ook deel van de nieuwe gemeente Groningen. Deze route over de spoorboog die van Haren naar Waterhuizen loopt maakt deel uit van wat Kamp Westerbork de 'Route van de vervolging' noemt, van Westerbork naar Leer, die al op veel tussenliggende stations is gemarkeerd.¹ In Haren is GroenLinks eind 2018 benaderd door iemand met het voorstel de realisatie van de stationstunnel te gebruiken om ook het transport van Joden vanuit kamp Westerbork naar vernietigingskampen te markeren met een herinneringsplaquette. Onlangs bleek ons dat er bij de nieuwe stationsopgang aan de Westzijde inderdaad een monument geplaatst zal worden, maar niet in het tunneldeel aan de Oostzijde, terwijl daarboven de correcte route loopt. De initiatiefnemer is nu teleurgesteld afgehaakt, omdat hij van mening is dat dit de route op onjuiste wijze markeert.

5. Ziet het college mogelijkheden om alsnog, bijvoorbeeld door middel van een eenvoudige plaquette in de tunnel onder de spoorboog, op correcte wijze de route te markeren?

Namens de Fractie van GroenLinks,

Benni Leemhuis en Hans Sietsma

---

¹ Zie: <https://kampwesterbork.nl/jodenvervolging/route-van-de-vervolging>